

ur ruddað, soleiðis at fátækt börn kunna hava somu atgöng til lærdóm sum tey, ið fodd eru við gullposanum um hálsin. L.-S. vil ikki rudda hetta systemið burtur; tí hann heldur seg sita væl, og so »vertin á, hvat annar fær». Tí eru vit ikki einigir, harra L.-S.

Eg eri komin so mikið til árin, at mær persónliga er tað ikki til vinning, um socialismen kemur til ræðið; men eg eri uppvaksin millum tey fátæku í landinum, og fátækrabørn havi eg undir hondum hvønn dag. Tessvegna siggi eg hvønn dag, hvussu stóran órett tey fátæku lida, og tessvegna kann eg ikki forsvara kapitalistandan, eins og hr. L.-S. roynir at forsvara henda illa anda. Umber meg, harra L.-S., at eg ikki dugi týskt mál; men eg havi sæð menn, ið halda seg duga líka væl týskt sum tygum, skriva Carl í staðin fyri Karl.

»Hvornær, moraliserer Hr. Danbjørg derefter, har den reaktionære Presse nævnt sligt, endsigende gjort Forsøg paa at bekæmpe Evnelsheden.« Soleiðis hermjar harra L.-S. eftir mær og heldur fyr, at í hesum stykkinum »kniber det lidt med Logikken.« Tað kan væl vera, at so er. Tessvegna spyrji eg tygum, harra L.-S., fátæðu tygum meiningina ella ikki? Fátæðu tygum ikki meiningina, so vil eg seta spurningin greiðari fram eina aðra ferð; tí eg vil fegin, at tygum svara mær á spurningin. Annars er at siga, at spurningur mín á føroyskum máli ljóðaði heilt ódørvísi, enn harra L.-S. við snum danska máli setur hann fram. Tygum, harra L.-S., biðjast tessvegna lesa grein mína einaferð ígjøgnum aftrat, so siggja tygum, at tvey spurningartekn eru í tí stykkinum, sum tygum biðja, at eingin »Logik« er í. Sjálvanda kunna tveir føroyskir spurningar ikki krøystast saman til ein danskan spurning. Nú vóni eg, at tygum, harra L.-S., gera so væl at nevna mær domir um, at afturhaldsbliðni hava roynt at rudda ómegdarandan burtur.

Eg skrivaði nokur domir um ómegdarandan her á landi, ella rættari sagt, eg nevndi nokur domir um, hví ómegdarandin enn situr í háseti her á landi. Og fyri betur at peika á, hvussu Føroyingar — t. v. s. tey fátæku her á landi — hava verið trælkaðir, segði eg frá nokrum smásgögum frá mannalfvinum í Føroyum, deils í eldri dögum og deils nú á okkara dögum. Um hesar sögur sigir harra L.-S., at serliga ein av teim, »er saa kostelig, at det er Synd, at ikke et eller andet Ugeblads Humor-Side har faaet fat i den«. Tessvegna nýðist eg at bjóða tygum harra L.-S., eitt annað epli at bíta í. Eg skal taka frá bókina av Anton Degn: »Oversigt over Fiskeri og Monopolhandelen paa Færoerne«. Eg vóni ikki at tygum vilja siga, at henda bók er »saa kostelig, at det er Synd, at ikke et eller andet Ugeblads Humor-Side har faaet fat i den«.

Í hesi bók eru domir, sum prógva sannleikan av orðunum um at tað mega ganga mannsaldrar, aðrenn ómegdarandin kann ruddast burtur.

Á síðu 6 lesa vit um, hvussu bondurnir kúgaðu teir fátæku mennirnar at rógva við báti bóndans. »Forsaa vidt Baadsejeren (bóndin) ikke ved frivillig Overenskomst kan faa Besætning til Baaden, han har Ret til at forlange, at vedkommende Syssemand af Bgdens fiskeridytige Mandskab, udskriver Folk til at

gøre Tjeneste paa samme og drive Fiskeri med den, dog saaledes at de ældre Baade, altid have Fortrinet for de yngre. Det omhandlede Forhold medfører saaledes den Byrde for det fiskeridytige Mandskab, at det imod sin Villie kan blive udskrevet til at gøre Tjeneste paa en af de store Baade, saa at det er pligtigt til at møde, naar Ejeren af Baaden vil have denne ud, og ikke kan frigøre sig for dette Baand; thi om end en Mand opsiges sin Tjeneste til den bestemte Skiftetid, er han dog udsat for, hvis der mangler Folk til at bemandle Baaden, igen at blive paa Ejerenes Rekvizition udskrevet til samme.«

Tað er ikki long tíð síðan, at henda lógin galt her á landi. Halda tygum, harra L.-S., at henda lógin var fyri at gagna tí minna manninum? Ífall tygum halda tað, so skal eg skriva eitt sindur aftrat av hesum sama stykki: »End ikke den, der har anskaffet sig en mindre Baad, kan blive fri for at blive udskrevet«. Er hetta eisini ein »Svada«, sum er samansett av honum, ið tygum siga, »er kendt for sine fornelojlige Aforismer fra Valgagationen i December Maaned forrige Aar«?

Ífall einki annað prógv var at visa fram um, hvussu tey fátæku hava verið hagraidd her á landi, enn tær sögur, sum eg fyrr havi nevnt, so kundu vit sagt sum harra L.-S.: »Til Forsvar for den af Hr. Danbjørg nævnte reaktionære Presse tjener, at Nutidens Mennesker, deres Rang og Stand til Trods, er saa rigelige forsynet med Fornuft og humoristiske Sans, at de misunder de Damer, der ser sig nedsaget til at træffe vidtløftige Beskyttelsesforanstaltninger for at kunne holde paa Værdigheden. Dem

Og tað kann væl vera, at ein — ella fleiri — av teim sögum, eg nevndi, vóru beinleiðis »humoristiskar« og, sum hr. L.-S. sigur, kundu hóska á »et eller andet Ugeblads Humor-Side«; men tíverri allar sögur um bónda- og kapitalistvaldið eru ikki so stuttligar at hoyra — ella lesa, at tær hóska á »Humor-Siden« — tvørtur ímóti. Mangar sögur eru um fátækar dreingir — og gentur — ið tæntu hjá bóndunum, hvussu illa tey vóruð hagraidd; men eg skal lata vera at siga slíkar sögur, tú kann eg nevna eitt domi úr somu bók, sum eg í áðni skrivandi úr: »At forlade en tiltraadt Tjeneste i Utid var en farlig Sag, selv om vedkommende ikke havde det godt i Tjenesten.

Í 1790'erne anlagde saaledes Bonden Joen Poulsen, Nolsøe, Sag imod en Soldat Heine Joensen, fordi denne havde taget sin Son fra Bonden, paa Grund af at han der led Nød. Heine Joensen blev domt til at betale 8 Rdr. 56 Sk. aarlig, og da han ikke havde noget at betale med blev der forlangt Udleg i hans Bo. Dette syntes Kommandant Born var for haardt, og han spurgte derfor Rentekammeret, om Manden ikke kunde afsonde Forseelsen enten med nogle Dages Arrest eller korporlig Straf. Rentekammeret kunde imidlertid ikke indlade sig herpaa, men beordrede samtidig Landfogeden at udbetale Soldaten 6 Rdr. som Gæves.

Skuldu tvey ung fólk giftast, máttu tey eiga minst eina hálva mork av jorð. Um hesa lóg skrivur hr. Degn: »Det væsentlige Motiv til dette Forbud var aabenbart at afholde unge Folk fra Giftermaal, for at de skulde tage Tjeneste hos Bonderne og

derved sikre disse en billig Arbejdskraft.« Henda lóg galt til árið 1846. Er tað tá logið, um ómegdarandin livir enn her á landi? Sjálvanda mega tað ganga mangir mannsaldrar, aðrenn slíkur trælalandi kann ruddast burtur.

Eins og teir donsku bondurnir vóru »vordene og stavsbundnes o. s. fr., soleiðis vóru tey fátæku her á landi »vordene og livegne« o. s. fr. — trælbandin til bondurnar, ið vóru at sammata við aðalmenn í øðrum londum. Bondurnir skipaðu fyrri, hvussu landið skuldi stýrast, og prestar og sýslumenn, ið eisini vóru góðs-eigarar, hjálptu bóndrunum at kúga tann minna mannin og prædika trælalyndi inn í sál teirra fátæku.

Tá eg nevndi domir um trælalandan — ómegdarandan — ella rættari sagt, eg nevndi domir um, hvussu tey fátæku verða vanvirð, tá roynir L.-S. at gera seg stuttligan og sigur um socialismuna: »Den alene vil fjerne hin Dør i Kirken, som Bondefruen har til at holde de fattige paa Afstand med, og ryste den gule Dæmonens Aand ud af vor Krop, som frister os til at købe dyrere Sko end dem, din eller min Tjenestepige har.« Nei, harra L.-S. sleppur ikki so lætt at snúgva seg burtur frá sannleikanum. Tað kann væl vera, at sambandsfólk eru so lápulig, at tey taka slíkt fyrri góða vóru; men óll skilafólk skilja, at eg ikki nevndi hesi domi fyri at fáa húrðina burtur úr kirkjuni, og hváðna minni fyrri at fáa hr. L.-S. og hansara líkar at nýta aðrar skógvar enn teir, hann og onnur finna fyrri gott at nýta.

Eg nevndi í triðju grein míni tvey domi um ómegdarandan, og í fimtu grein míni nevndi eg tvey tvey, sum harra L.-S. kastar seg yvir og roynir at bringla. Hvi roynir harra L.-S. ikki eisini at bringla tey bæði domini, eg fyrst setti fram? Hvat sigur harra L.-S. um ta bóndakonuna, sum skeldaðist við arbeiðsgentuna, tí hon hevði verið so framfar at fara til altars í sama fylgi sum bóndafólkini? Ella hvat heldur harra L.-S. um ta gomlu gentuna, sum ikki dæmdi, at bóndakonnan át saman við arbeiðsfólkunum? Henda neyðar genta var ikki von við slíkt. Hon var von at verða trælkað. Og tessvegna hevði ómegdarandin sett seg so fastan í sál hennara, at hon fann seg betur í trælakorum enn nakra aðrastaðni.

A/S BALSLEV & GOOS

TLF. 20 & 237 THORSHAVN TLF. 20 & 237

Trælast en gros & en detail.

Altid stort Lager af alle Bygningsmaterialer til billigste Priser.

Bl. a. sælges Mursten til 10 Øre pr. Stk.

Garn til Maskinstrikkerler.

»Londons, 2-tr. og 3-tr. hvidt... 7,40
— do. sort, graa, normal 7,80
— do. kulørt lyngmel... 8,40
»Dublin« do. sort, mel. og kul... 5,40
Gobelin, »Ovalde, sort, graamel... 5,35
— — 2-farvet... 5,35
— »Nora«, sort, graamel... 6,20
»Bletty«, kul, lyngmel... 8,75
— »Tove«, kul, lyngmel... 8,75
Tøjegarn, »Merino« 4,24 til 11,90
Dansk Tøjegarn hv., mel... 5,20
Dansk Pullyegarn 2-farvet... 5,40
Garn med Silke 10,50 12,70—13,60
Kunstsilke, hvidt 12,40, kul... 13,80
Tvist, tvunden 3-tr., alle Nr... 4,40
Forsøg med en Ordre eller forlæg gratis Prøver, Prisliste og Farvekort. Kun gode Kvaliteter leveres.
ANTHON JENSEN.
Garn en gros, HANDELS.

lyddi mannamongdin á. Her varð himnahavn og helviti málað upp! Komidi til mín, keri vinir, komidi til mín! Her er friður, friður fyrri allar úlvar í mannslíki, her eru allar byrður burtur og koma aldrin aftur. Í sambandsins tryggu havn liggja vit væl. —

Hvussu bar tað til, at Oliver Effersøe nakrantíð varð so vorðin, sum hann sýndi seg á fundum og síðani á tingi? Óll, sum hildu seg kenna hann eitt sindur, undraðust yvir tað; men tey mugu hava kent blóðskeivt, innast inni í hesi mannsál má hesin óstórtsligi agitator og politikari hava ligið í »embryo«.

Nei »eingin kennir mannin longur enn til tannin«, tað er eitt sannleikans orð! — Men Effersøe var ein trúgvur maður sum politikari, hann kendi seg sum danskarar og Danmark sum sítt rætta fedranaland — tó at ikki danskur blóðdropi var í honum — og hetta land og tess fólk elskaði hann, tað var heilagi fyrri honum.

Tað var honum tí ein hjartasorg, hvortja ferð hann sá danskt stýri svíkja ta heilaga pliktin; av øllum alvi at verja danskt landamark út í ysttu snoklar. Fyri O. Effersøe var hansara danski politikkur (tí danskur var hann!) hansara religión! Hann var ikki politikari á sama hátt sum vissir aðrir, fyrri hvorum einki er heilagt. Trúskapur, yvirbevisningar, nationalitet o. s. fr. alt verður koyrt í eitt ílát og selt sum gamalt jarn. Nei, soleiðis var Effersøe ikki, ta fatan hava vit ongantíð haft av honum.

Hvussu hann annars var, sum menniskja, talast ikki um her, men hann hevði góðar síður, um hann tó kundi vera undarligur.

Í tí seinastu tíðini var hann jú komin burtur úr føroyskum politikki, og hann varð eftirhondini meiri og meiri ófatandi viðvíkjandi øllum føroyskum sökum. — Aldurin gjordi sít og sjúkan afturat — og nú er hann deyður. Seinastur av bróðrunum varð hann, teir av hvorum bara ein var og kendi seg sum Føroying — ja út í hvortja tægra, Rasmus sál. —

Nei, aftaná Oliver Effersøe er einki tómt rúm, og tó er her ein Føroyingur farin — um hann ikki kendi seg sum Føroying — og hevði hann haft eina aðra lívsfatan, kundi hann verið ein góður Føroyasonur, og vit høvdu øll saknað hann og heiðrað minni hansara.



Deyður.



OLIVER EFFERSØE

Telegram ¾ sigur frá, at landstingsmaður Oliver Effersøe er deyður av lungnasótt. Effersøe hevur leingi verið ússaligur og hevur ikki í nánind verið á tingi. —

Nú Oliver Effersøe er farin, fóla vit ikki, at vit hava mist naknað, einki tómt rúm er eftir, tí hann var longu langt síðan gingin út úr føroyskum politikki, har inn í hann ongantíð átti at verið komin. —

Vit kunnu ikki reypa av at hava haft naknað »intimt kendskap« til O. Effersøe, men vit hildu okkum einaferð vita so mikið um hann, at fyrri okkum var tað so, at hann innast inni hevði andstygð fyrri at taka lut í tí politiska lívinum. Og tað ljóðaði tí ónáttúrligt í oyrum okkara, tá hann við stormharaðri rodd — hesin spaki maðurin, maður av fáum orðum — stóð og slongdi øll tey sterku, sjálvrósandi orðini út yvir eina mannamongd, sum or av ræðslu fyrri øllum teim ræðumyndum, hann málaði upp, lyddi á og trúði. Ja, hann var maður fyrri at »mála fanan á veggini! Sum seyður í rætt, við notrandi sál